Kouluverkkoa koskevat muutokset 1.8.2025 lukien (Kleemolan ja Sykäräisen koulut)

SivL 10.04.2025 § 23
64/12.00.00.01/2025

Valmistelija Alakoulujen rehtori Leea Piispanen, puh. 040 150 5250

Perusopetuslain 2 §:n mukaan opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. Lisäksi esiopetuksen tavoitteena on osana varhaiskasvatusta parantaa lasten oppimisedellytyksiä.

Perusopetuslain 3 §:n mukaan opetus järjestetään oppilaiden ikäkauden ja edellytysten mukaisesti ja siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä. Opetuksessa tulee olla yhteistyössä kotien kanssa.

Perusopetuslain 3 a §:n mukaan perusopetusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Kunta on perusopetuslain 4 §:n mukaan velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta sekä oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna esiopetusta.

Opetus tulee kunnassa järjestää perusopetuslain 6 §:n mukaan siten, että oppilaiden matkat ovat asutuksen, koulujen ja muiden opetuksen järjestämispaikkojen sijainti sekä liikenneyhteydet huomioon ottaen mahdollisimman turvallisia ja lyhyitä. Esiopetusta järjestettäessä tulee lisäksi ottaa huomioon, että opetukseen osallistuvilla lapsilla on mahdollisuus käyttää varhaiskasvatuspalveluita. Kunta on perusopetuslain mukaan velvollinen osoittamaan oppilaalle lähikouluperiaatteen mukaisen koulupaikan.

Toholammin kunnan alakoulujen oppilasmäärä on sivistystoimessa laaditun ennusteen perusteella vähenemässä vuoteen 2031 mennessä jopa 70 oppilaalla.

Alakoulujen oppilasmäärän ennuste (kouluittain 24.3.2025)					
lukuvuosi	Herman Ojala	Pienten koulu 1. -3. lk (Kleemola)	Isojen koulu 4. -6. lk (Sykäräinen)	Viitoja	yhteensä
2025–2026	151	12	21	34	218
2026–2027	135	13	12	30	190
2027–2028	122	14	11	27	174
2028–2029	111	12	12	27	162
2029–2030	100	15	13	24	152
2030–2031	87	19	14	23	143

Esiopetuksen oppilasmäärän ennuste (kylittäin 24.3.2025)					
lukuvuosi	Herman Ojala	Kleemola	Sykäräinen	Viitoja	yhteensä
2025–2026	15	2	2	4	23
2026–2027	19	1	3	4	27
2027–2028	10	2	2	4	18

2028–2029	10	4	3	5	22
2029–2030	15	5	3	2	25
2030–2031	11	4	2	2	19

Kunnanvaltuusto on talousarviossa vuodelle 2025 varannut määrärahat kaikkien kyläkoulujen Kleemola, Sykäräinen ja Viitoja ylläpitämiseen.

Valtuuston hyväksymässä kuntastrategiassa on koulujen osalta nähty vahvuutena ja mahdollisuutena: uudet rakennukset, kyläkoulut, laadukas opetus. Kuntastrategian viidestä painopisteestä yksi on palveleva kunta, jonka tavoitteena on tarkoituksenmukainen kouluverkko.

Sykäräisen koulun oppilaiden huoltajat toivat esiin vuonna 2023 huolensa oppilaiden kaverisuhteiden muodostumisesta pienessä kyläkoulussa. Myös Kleemolan koulun oppilasmäärä oli tuolloin nopeasti vähenemässä ennusteessa.

Sivistyslautakunta päätti (16.03.2023 § 14) lukuvuodesta 2023–2024 alkaen Kleemolan ja Sykäräisen koulut muodostavat yhden oppilaaksiottoalueen, joka muodostuu nykyisistä Kleemolan ja Sykäräisen lähikouluperiaatteen mukaisista oppilaaksiottoalueista. Oppilaaksiottoalueella opetusta järjestetään molempien koulujen tiloissa. Kleemolan koulussa järjestetään esiopetusta sekä perusopetusta vuosiluokille 1–3 ja Sykäräisen koulussa perusopetusta vuosiluokille 4–6.

Kahdessa vuodessa oppilasmäärä on Kleemolan ja Sykäräisen koulujen oppilaaksiottoalueella laskenut huomattavasti. Kleemolan koulussa oppilasmäärä jää alle 10 oppilaaseen jo tulevana lukuvuonna. Sykäräisen koulussa syksyllä 2026 oppilasmäärä jää alle 20 oppilaaseen.

Syksystä 2024 alkaen Kleemolan koulun oppilaiden huoltajat ovat tuoneet esiin huolta oppilaiden kaverisuhteiden muodostumisesta ja useampi huoltaja on esittänyt toivetta lapsensa siirtämisestä Herman Ojalan kouluun.

Koulujen lakkauttaminen on kunnan päätösvaltaan kuuluva asia. Koulun lakkauttamista koskevassa päätöksenteossa kunta opetuksen järjestäjänä arvioi, mitä selvityksiä se päätöksen valmistelemiseksi tarvitsee. Hallintolain 31 §:n mukaan viranomaisen on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot sekä selvitykset.

Kuuleminen

Tiistaina 28.1.2025 on järjestetty Kleemolan ja Sykäräisen koulujen yhteinen vanhempainilta Sykäräisen koululla, jossa on keskusteltu eri opetusjärjestelyvaihtoehdoista ja on kuultu huoltajien kokemuksia pienten ja isojen koulujen mallista. Tilaisuuteen oli kutsuttu myös sivistyslautakunnan jäsenet.

Tilaisuuden jälkeen perheille on lähetetty Wilma-järjestelmän kautta kysely, jossa huoltajia pyydettiin valitsemaan perheen lasten kannalta paras opetusjärjestelyvaihtoehto sekä annettiin mahdollisuus perustella omaa näkemystään vapaamuotoisesti ja ehdottaa muuta vaihtoehtoa. Kysely on ollut avoinna 30.1.- 5.2.2025. Kyselyn tulokset oheismateriaalina. Myös alakoulujen henkilöhenkilökuntaa on kuultu valmistelun eri vaiheissa.

Hallintolain 41 §:n mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä sekä antaa tieto sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Ratkaisuvalta koulujen lakkauttamisesta kuuluu kunnanvaltuustolle.

Kuntalaisille järjestettiin avoin kuulemistilaisuus kulttuurisalissa torstaina 20.3.2025. Tilaisuudesta on tiedotettu kunnan nettisivuilla ja Lestijoki-lehdessä 13.3.2025. Lisäksi tilaisuudesta tiedotettiin kunnan sosiaalisen median kanavissa ja huoltajia Wilma -järjestelmän kautta. Tilaisuudessa käsiteltiin oppilasmäärän kehittymistä Kleemolan ja Sykäräisen kouluissa, tulevien vuosien oppilasennusteita, huoltajilta saatua palautetta sekä vanhemmille järjestetyn tilaisuuden sekä kyselyn kautta saatuja näkemyksiä. Yhteenvetona näistä esitettiin ratkaisuvaihtoehtoja, joihin oli tehty tarvittavia tarkennuksia valmistelun aikana. Tilaisuuteen laadittu esitys on asian oheismateriaalina. Keskustelua johtivat alakoulujen rehtori sekä sivistysjohtaja. Muita osallistujia tilaisuudessa oli 32 hlöä. Tilaisuudesta laadittu muistio ja osallistujalista ovat oheismateriaalina.

Tilaisuuden jälkeen Wilmassa tiedotettiin Kleemolan ja Sykäräisen koulujen oppilaiden huoltajia vielä siitä, että omaa mielipidettään voi tarkentaa tehtyyn kyselyyn nähden, sillä valmistelun myötä vaihtoehdot opetuksen järjestämiseksi olivat tarkentuneet. Näitä täsmennyksiä myös saatiin perheiltä. Samon huomioitiin toive selvittää, onko Herman Ojalan koulun oppilaiden vanhemmilla toivetta siirtää omia oppilaitaan pienempään kyläkouluun tiedottamalla tästä Wilmassa. Tällaisia yhteydenottoja ei ole toistaiseksi saatu.

Kuntalaisilla oli mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä avoimen verkkokyselyn kautta. Se oli avoinna 12.-28.3.2025. Mielipiteitä saatiin 7 kappaletta ja näistä laadittu kooste on oheismateriaalina. Neljässä vastauksessa toivottiin, että ainakin Sykäräisen koulu säilyisi mm. pitkien välimatkojen, koulun yhteydessä toimivan päiväkodin ja Sykäräisen kylän elinkeinoelämän vuoksi. Lisäksi esitettiin toive, että koulussa toimisi myös esiopetusryhmä. Vastauksissa korostettiin, että tulisi löytää houkuttimia saamaan uusia asukkaita kylille ja oppilaita kyläkouluihin. Yhdessä vastauksessa tuotiin esiin, että perhe on muuttanut Kleemolan kylälle osin kyläkoulun vuoksi ja olisi tärkeää, että ainakin toinen kyläkouluista voisi jatkaa. Kahdessa vastauksessa tuotiin esiin, että perheen lapset ovat pääsääntöisesti siirtymässä joka tapauksessa syksystä alkaen Herman Ojalan kouluun oli päätös asiassa mikä tahansa. Ainakaan nykyisellä mallilla ei tulisi jatkaa. Lisäksi toivottiin, että jos Kleemolan koulu suljetaan, olisi sen liikuntatilat ja kaukalo myös tulevaisuudessa käytössä.

Ratkaisujen lapsivaikutuksia on ennakkoarvioitu (oheismateriaali) sekä lasten mielipidettä muutoksiin on selvitetty ennen kaikkea Sykäräisen koulun oppilaiden kanssa keskustellen 13.3.2025 (oheismateriaali). Pienten koulun oppilaiden osalta arvioitiin, että he eivät vielä ikä huomioiden pysty arvioimaan usean eri vaihtoehdon väliltä ja siten heitä ei ole säännönmukaisesti kuultu. Sykäräisen keskustelusta laadittu muistio on oheismateriaalina. Lapset kokivat pääosin mukavana sen, että Kleemolan oppilaat siirtyisivät Sykäräiseen. Koulun tilat olisivat paremmin käytössä ja olisi enempi oppilaita. Suurin huoli oli siitä, onnistuuko opetus kahdelta opettajalta, jos oppilaita on enempi. Lisäksi lapset pohtivat, mitä tapahtuu opettajille ja ohjaajille muutostilanteessa.

Kleemolan ja Sykäräisen koulujen vakituisille opettajille ja ohjaajille järjestettiin keskustelutilaisuus Sykäräisen koululla 18.3.2025. Henkilökunnan kanssa käytiin läpi muutoksen tausta ja valmistelussa esille nousseet vaihtoehdot sekä ennen kaikkea tällä hetkellä arvioidut

vaikutukset henkilöstöä koskien. Muutoksen ei tällä hetkellä arvioida johtavan irtisanomisiin, vaan työ kaikilla vakituisilla työntekijöillä jatkuu myös tulevana syksynä. Mikäli muutoksia tapahtuu, voi tällä olla vaikutuksia työntekijöiden sijoittumisessa eri kouluille ja työnkuvaan. Työn vaativuustekijät arvioidaan uuden työnkuvan mukaan ja tällä voi olla vaikutusta erityisesti opettajien lukuvuosittain määriteltyihin TVA-korvauksiin. Työntekijät toivat esiin, että onko molempien koulujen jatkaminen enää todellinen vaihtoehto. Työnantajan edustajien mukaan kaikki vaihtoehdot ovat päättäjien harkittavissa. Kaikilla työntekijöillä on halu työskennellä nykyisellä työpaikalla, jos vain oppilaita on, mieluiten nykyiset tiimit säilyttäen. Opetuksen keskittäminen Sykäräiseen on järkevää, jos ratkaisulla voidaan jatkaa useampi vuosi eteenpäin.

Asiaa on käsitelty sivistyslautakunnan kokouksessa 11.2.2025, kunnanhallituksen iltakoulussa 19.2.2025, sivistyslautakunnan iltakoulussa 5.3.2025 ja kunnanvaltuuston iltakoulussa 19.3.2025. Sivistyslautakunnan, kunnanhallituksen ja -valtuuston iltakouluissa käsiteltiin oppilasmäärän kehittymistä Kleemolan ja Sykäräisen kouluissa, tulevien vuosien oppilasennusteita, Herman Ojalan koulun tilojen riittävyyttä, huoltajilta saatua palautetta sekä vanhemmille järjestetyn kyselyn tulokset.

Valmistelijan ehdotus:

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle kokonaisarvion perusteella, että:

1. Kleemolan koulun toiminta päättyy 31.5.2025, eli lukuvuoden 2024–2025 lopussa.

2. Syksystä 2025 alkaen Sykäräisen koulussa järjestetään opetusta vuosiluokille 1–6.

3. Kyläkoulun oppilasmäärän jäädessä kahtena perättäisenä lukuvuonna alle 20 oppilaan koulun toiminta päättyy.

Esittelijä

Sivistysjohtaja Hirvikoski Ville

Päätösehdotus

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle kokonaisarvion perusteella, että:

1. Kleemolan koulun toiminta päättyy 31.5.2025, eli lukuvuoden 2024–2025 lopussa.

2. Syksystä 2025 alkaen Sykäräisen koulussa järjestetään opetusta vuosiluokille 1–6.

3. Kyläkoulun oppilasmäärän jäädessä kahtena perättäisenä lukuvuonna alle 20 oppilaan koulun toiminta päättyy.

Käsittely kokouksessa

Merkitään, että Aili Myllykoski poistui kokouksesta keskustelun aikana klo 17.18 ja palasi kokoukseen Teams-yhteydellä klo 17.23 ennen asian päätöksentekoa.

Merkitään, että esityslistan lähettämisen jälkeen kokoukseen mennessä saapui kaksi erillistä oppilaiden vanhempien laatimaa kannanottoa. Nämä liitetään oheisaineistoksi. Sivistyslautakunta tutustui molempiin kirjelmiin ennen päätöksentekoa.

Haaponiemen ym. kannanotto

7.4.2025 saapuneessa kannanotossa kymmenen Kleemolan alueella asuvaa huoltajaa tuo mm. esiin, että pääosin nykytilanteeseen ja opetuksen laatuun on oltu tyytyväisiä, mutta lapsimäärän ennakoitua nopeampi lasku on johtanut siihen, että oppilaiden opetuksen järjestämistä on jouduttu miettimään nyt jo toistamiseen lyhyellä aikavälillä.

Oppilaiden edun mukaista olisi pidempiaikainen ratkaisu, jolla turvattaisiin riittävät kaverisuhteet, toimiva oppimisympäristö ja harrasteet jatkossa. Lisäksi tilanne, jossa huoltajat haluavat tämän varmistaa hakemalla lapselleen oppilaspaikkaa Herman Ojalan koulusta, mutta joutuisivat vastaamaan koulukuljetuksen kustannuksista itse, tuntuu kohtuuttomalta.

Siksi he esittävät, että nykyiset Kleemolan koulun oppilaat sekä alueen koulutiensä aloittavat oppilaat siirtyisivät syksystä alkaen Herman Ojalan kouluun. Sykäräisen koulu toimisi vielä yhden lukukauden ajan kahden opettajan kouluna ja sieltäkin oppilaat siirtyisivät Herman Ojalan kouluun syksyllä 2026. Näin myöskään koulukuljetuskustannuksista ei tulisi kohtuuton rasite perheille, joiden maantieteellisesti lähin koulu Kleemolan koulun sulkemisen jälkeen on Herman Ojalan koulu.

Ali-Haapalan ym. kannanotto

10.4.2025 saapuneessa kannanotossa kymmenen Sykäräisen alueella asuvaa huoltajaa tuo mm. esiin, että keskustelu kyläkoulujen tulevaisuudesta on käynyt vilkkaana ja erityisesti lakkauttamista puoltavat kannanotot ovat saaneet paljon tilaa. Siksi he haluavat tuoda esiin toisen, hiljaisemmaksi jääneen muttei vähäarvoisemman näkökulman. He korostavat, että asetelma nykytilanteessa on outo, koska yleensä kyläkouluja on haluttu vaalia. Nyt koulujen lakkauttaminen on lähtenyt liikkeelle kannanoton laatijoiden mukaan pienen vanhempia edustavan joukon aloitteesta, ei viranhaltijoiden, päättäjien tai laajemman yhteisön toimesta.

Päättäjät ovat tehneet hartiavoimin töitä kuntastrategian mukaisesti kyläkoulujen eteen. Tarkoituksena on ollut edistää koko kunnan etua. Vaikka syntyvyyskehitys on huolestuttava, voitaisiin sitoutumalla kyläkoulujen toimintaan ja niiden hyviin puoliin vielä jatkaa ilman lakkautuspäätöksiä, vaikka tämä jollakin aikavälillä lienee väistämätöntä.

Pienissä kouluissa on monia etuja mm. rauhallinen ja yksilöllinen oppimisympäristö, enempi aikaa kohtaamiseen ja koko koulun yhteisöllisyys. Kaverisuhteet ja liian pieni oppilasmäärä ovat realiteetteja, joita ei voida kieltää, mutta on naivia kuvitella, että suurempi koulu poistaisi yksinäisyyden tai todelliset tilanpuutteen ongelmat.

Kouluverkkopäätökset herättävät tunteita, eikä kenenkään kokemusta voi sivuuttaa. Kuitenkin väitteet siitä, että lasten etu olisi sivuutettua ovat liioiteltuja. Jokaisella perheellä on oma kokemuksensa kyläkouluista.

Pitkillä koulumatkoilla on useita vaikutuksia pienille lapsille: mm. varhainen herääminen, perheen yhteisen ajan vähentyminen ja kuljettaminen toistamiseen päivän aikana illan harrastuksiin kirkonkylälle tai jopa harrastuksista luopuminen matkustamisen vuoksi. Koulujen lakkauttaminen asettaisi Sykäräisessä asuvat kohtuuttomaan asemaan asuinpaikan perusteella muihin kuntalaisiin nähden.

On tärkeää kuulla ne perheet, jotka eivät tuo kantaansa julkisuuteen äänekkäästi. Moni heistä on tehnyt elämänvalintojaan (asumista, työtä ja investointeja) kyläkoulun varaan kunnan strategiaan luottaen. Kyläkoulujen säilyttäminen on vastuullista tulevaisuusajattelua, joka luo hyvinvointia, elinvoimaa ja vetovoimaa. Päätökset pitää tehdä koko kunnan etua katsoen rakentavasti.

Tehdyt ehdotukset

Keskustelun aikana tehtiin seuraavat ehdotukset.

Sivistysjohtajan kokouksessa antama muutettu päätösehdotus:

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle kokonaisarvion perusteella, että:

1. Kleemolan koulun toiminta päättyy 31.5.2025, eli lukuvuoden 2024–2025 lopussa.

2. Syksystä 2025 alkaen Sykäräisen koulussa järjestetään opetusta vuosiluokille 1–6.

3. Kyläkoulun oppilasmäärän jäädessä kahtena perättäisenä lukuvuonna alle 20 oppilaan koulun toiminta päättyy.

4. Kleemolan entisen koulupiirin alueen oppilaat voivat valita oppilaspaikan Herman Ojalan tai Sykäräisen koulusta, joihin koulukuljetus järjestetään maksutta.

Janne Isopahkalan tekemä ja Matti Korhosen kannattama ehdotus:

Sivistyslautakunta päättää esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle kokonaisarvion perusteella, että:

1. Kleemolan koulun toiminta päättyy 31.5.2025, eli lukuvuoden 2024-2025 lopussa.

2. Kleemolan koulun sulkeutuessa 1.- 3. vuosiluokkien oppilaat siirtyvät Herman Ojalan kouluun syksystä 2025 alkaen.

3. Sykäräisen koulu jatkaa lukuvuonna 2025 - 2026 4.- 6. vuosiluokkien oppilaiden kouluna, jonka jälkeen Sykäräisen koulun toiminta lakkaa.

Äänestys

Keskustelun päättyessä puheenjohtaja totesi, että Janne Isopahkalan tekemä ja puheenjohtajan kannattama esitys poikkeaa sivistysjohtajan kokouksessa antamasta muutetusta päätösehdotuksesta. Siksi suoritettiin nimenhuutoäänestys, jossa sivistysjohtajan ehdotus oli vaihtoehto JAA ja Isopahkalan esittämä ja Korhosen kannattama ehdotus vaihtoehto EI.

Äänestyksessä vaihtoehto JAA sai kolme ääntä (Hotakainen, Myllykoski ja Rimpioja) ja EI kaksi ääntä (Korhonen ja Isopahkala). Puheenjohtaja totesi sivistysjohtajan kokouksessa antaman muutetun päätösehdotuksen tulleen sivistyslautakunnan päätökseksi.

Päätös

Sivistyslautakunta päätti esittää kunnanhallitukselle ja edelleen kunnanvaltuustolle kokonaisarvion perusteella, että:

1. Kleemolan koulun toiminta päättyy 31.5.2025, eli lukuvuoden 2024–2025 lopussa.

2. Syksystä 2025 alkaen Sykäräisen koulussa järjestetään opetusta

vuosiluokille 1–6.

3. Kyläkoulun oppilasmäärän jäädessä kahtena perättäisenä lukuvuonna alle 20 oppilaan koulun toiminta päättyy.

4. Kleemolan entisen koulupiirin alueen oppilaat voivat valita oppilaspaikan Herman Ojalan tai Sykäräisen koulusta, joihin koulukuljetus järjestetään maksutta.